

POUŽITÍ ZUO

V ochraně proti ZHN (OPZHN) zvláštní pozornost věnujeme zejména opatřením, která vedou k snížení ztrát po nepřátelských jaderných úderech, k obnově a udržování bojeschopnosti vojsk. Jedním z důležitých opatření OPZHN je odstraňování následků použití ZHN nepřítele. Obsah tohoto opatření stanoví předpis Vševojsk-2-1, článek 70. Důležité místo při odstraňování následků nepřátelských jaderných úderů má použití záchranných a uvolňovacích odřadů.

Místo, úkoly a složení ZUO

ZUO je na všech stupních velení nestabilním a dočasným prvkem sestavy vojsk. Vytváří se podle potřeby od stupně útvar výše.

Úkoly ZUO budou záviset zejména na konkrétní vševojskové situaci, na rozsahu a druhu jaderných úderů nepřítele, na složení ZUO a jeho možnostech, na terénních a povětrnostních podmínkách.

Úkolem ZUO při odstraňování následků nepřátelských jaderných úderů bude:

- a) podrobný průzkum ohnisek zasažení a radiační průzkum prostoru činnosti ZUO;
- b) vyhledat a vyprostit osoby. Poskytnout jim zdravotnickou pomoc a zabezpečit léčebně odsunová opatření;
- c) v nezbytně nutném rozsahu odstranit závaly a upravit komunikace;
- d) vyprostit a odsunout bojovou techniku, dopravní prostředky a materiál;
- e) provést speciální očistu zamořených osob, bojové techniky, dopravních prostředků a materiálu;
- f) likvidovat (lokalizovat) požáry v prostoru zásahu ZUO;
- g) vyproštěným jednotkám poskytnout potřebnou pomoc a podle konkrétní situace řídit a materiálně technicky zabezpečovat formování bojeschopných jednotek nebo sborného odřadu (bylo-li nařízeno jej vytvářet z vyproštěných a bojeschopných osádek a obsluh);
- h) podle nařízení velitele, který ZUO vyslal k zásahu, předat příslušným

orgánům vyproštěnou nebojeschopnou techniku, dopravní prostředky a materiál.

Vzhledem k uvedeným úkolům může být **složení ZUO**:

- velitel ZUO se skupinou řízení ZUO;
- základní (vševojskové) jádro ZUO;
- chemické jednotky (chemické jádro);
- ženijní jednotky (ženijní jádro);
- zdravotnické jednotky (zdravotnické jádro);
- jednotky a prostředky tankové a automobilní služby (technické jádro);
- podle potřeby a úkolu ZUO může mít i týlovou skupinu s příslušným materiálem.

Jako **základní jádro** se v ZUO používá:

- u pluku msr (tr);
- u divize mspr (tpr);
- u armády mspr.

Názor na sílu složení ostatních prvků ZUO se liší. Složení je závislé na úkolu ZUO. Např. silnější ZUO plánujeme pro zásah ve prospěch vševojskové divize a slabší ve prospěch arb a ostatních prvků operační sestavy armády. Praxe potvrzuje, že je výhodnější mít na stupni vševojskové armády 2–3 ZUO.

Na stupních útvar a svazek počítáme s těmito počty ZUO:

- u útvaru jeden ZUO;
- u brigády jeden brigádní ZUO;
- u divize 1–2 divizní ZUO.

Složení ZUO plánujeme předem a na základě vývoje situace je upřesňujeme.

Určování velitele ZUO a dokumentace pro řízení ZUO

Zkušenosti nám ukazují, že do funkcí velitelů ZUO je třeba plánovat důstojníky, kteří jsou pro tuto funkci připraveni. Vyplývá to z mimořádně složitých podmínek, za kterých bude ZUO plnit bojové úkoly a dále ze složení ZUO, který má větší počet jednotek různých odborností.

Do funkcí armádních ZUO je výhodné určovat tyto důstojníky:

- a) při zásahu ZUO ve prospěch vševojskového svazku — směrového důstojníka operačního oddělení;
- b) při zásahu ZUO ve prospěch vojskového svazku (armádního útvaru) — zástupce náčelníka příslušného odborného vzdělání, do jehož kompetence svazek (armádní útvar) po odborné stránce spadá.

Nevylučujeme ani možnost, že za určité situace můžeme do funkce velitele ZUO určit i velitele základního (vševojskového) jádra ZUO.

K řízení ZUO určujeme i skupinu řízení, kterou zpravidla tvoří: důstojník politického oddělení, chemického vojska, ženijního vojska, spojovacího vojska, zdravotnické služby, tankové automobilní služby, případně další specialista týlu.

Skupina má za úkol zabezpečit — podle rozhodnutí velitele ZUO — sladění, efektivní a odborně správné použití ZUO; tím zabezpečí i včasné a správné odstranění následků napadení ZHN v prostoru zásahu ZUO.

Praxe potvrzuje, že je výhodné **připravit předem veliteli dokumentaci pro řízení ZUO**. Nám se osvědčilo připravit předem tyto dokumenty:

- a) metodiku práce velitele ZUO;
- b) pracovní mapu velitele ZUO (zakódovanou, s potřebnými tabulkami);
- c) pomůcku, která obsahuje: možnosti, normy a zásady použití jednotlivých

prvků ZUO v zamořených prostorech, poloměry ničivých účinků ZHN, tabulku poklesu úrovně radiace, přípustné normy ozáření a zamoření a výkaz počtu osob, bojové techniky a materiálu ZUO;

d) schéma spojení ZUO, frekvence, volací znaky, funkční čísla, signální tabulky a ostatní pomůcky utajeného velení;

e) bojový rozkaz velitele ZUO;

f) záznamník zpráv a hlášení.

Dobrá je i zkušenost, že dopředu je vyřešena i zabezpečena **organizace spojení jak uvnitř ZUO, tak spojení velitele se štábem, který ho vyslal**. Dále pro skupinu řízení ZUO jsou zabezpečeny dopravní prostředky.

Kvalitní příprava důstojníků — velitelů ZUO, připravená dokumentace pro řízení činnosti ZUO a zabezpečení spojení ZUO — jsou činitelé, kteří pozitivně ovlivňují včasný zásah a odbornou úroveň plnění bojového úkolu ZUO

K metodice práce velitelů ZUO

Jak jsme již uvedli, metodiku práce zpracujeme předem. Možný příklad metodiky práce velitele armádního ZUO — viz **tabulka 1**.

Když splní ZUO stanovené úkoly, musí velitel nařídit:

— prostor a dobu soustředění jednotek ZUO;

— organizaci celkové kontroly zamoření a skupinové kontroly radioaktivního ozáření osob;

— úplnou (částečnou) speciální očistu;

— organizaci materiálně technického a zdravotnického zabezpečení jednotek ZUO;

— dobu pohotovosti k přesunu.

Jednotky armádního ZUO se odesílají zpět k svazkům a útvarům (které je vyslaly) až po schválení velitele armády.

Velitel se skupinou řízení ZUO kontroluje též předání osob, bojové techniky, dopravních prostředků a materiálu, kterým ZUO poskytl pomoc.

Upozorňujeme, že tato metodika není šablonou. Vždy je třeba vycházet z konkrétní situace.

Bojové použití ZUO

ZUO může souasně odstraňovat následky po jednom nebo i více jaderných úderech. Možností jednotlivých ZUO ukazuje **tabulka 2**.

Způsob bojového použití ZUO bude záviset na celé řadě faktorů, z nichž nejdůležitější jsou:

— počet a mohutnost jaderných úderů a stupeň ničení útvarů a jednotek, v jejichž prospěch má ZUO působit;

— radiační situace, rozsah požárů, závalů (záplav);

— složení ZUO a včasnost soustředění vyčleněných jednotek do ZUO;

— celková vševojsková situace;

— terénní a povětrnostní podmínky v prostoru zásahu ZUO.

Velitel ZUO musí ve své činnosti vycházet z těchto faktorů a zabezpečit sladěné použití jednotek ZUO a včasné splnění stanoveného úkolu.

Jednotky ZUO se přesouvají z prostoru soustředění do míst zásahu již v sestavě, v jaké budou zasazovány. Na čele půjdou jednotky radiačního, chemického a ženiijního průzkumu a pak ženiijní jednotky, které zabezpečují rychlé proniknutí do míst zásahů ZUO.

Tabulka 1

Čas		Náplň činnosti velitele armádního ZUO	Poznámka
plán.	astr.		
0,00 — 0,10		Na operačním oddělení armády převzít dokumentaci velitele ZUO. Zaznamenat si úkol ZUO, složení ZUO, prostor soustředění ZUO, dobu jeho pohotovosti a do kdy má být splněn úkol a kam se přesunout po splnění úkolu. Dále si zakreslit v nezbytně nutném rozsahu vevojškovou situaci v pásmu činnosti ZUO a vyhodnocení situace vzniklé po nepřátelských úderech ZHN. Upřesnit si způsob průzkumu prostoru zasaženého nepřátelskými údery ZHN (v pásmu činnosti ZUO) a předpokládané nejvýhodnější směry použití ZUO.	Převzít složku dokumentace označenou číslem ZUO. Zakreslit do mapy (pracovní) velitele ZUO. V zákresu mu pomáhá starší důstojník pro OPZHN oper. oddělení.
0,10 — 0,25		Převzít vyčleněné dopravní a spojovací prostředky určené pro velitele ZUO. Soustředit skupinu řízení ZUO a seznámit ji s úkolem. Rozdělit skupinu řízení na dvě části: – část, která se přesune po ose – část, které povede vzdušný průzkum prostoru zasaženého nepřátelskými údery ZHN (v pásmu činnosti ZUO). Vydat nařízení pro přesun pozemnímu sledu a určit velitele přesunu. Stanovit osu přesunu, rychlost přesunu, místo, které zaujmout v plánovaném prostoru soustředění ZUO a do kdy dosáhnout nařízeného prostoru. Dále nařídit jakým způsobem dosáhnout spojení s veliteli jednotek vyčleněných do ZUO, kdy a ve kterém místě dojde ke sloučení obou částí skupiny řízení ZUO. Stanovit způsob spojení se štábem armády a se vzdušným sledem skupiny řízení ZUO. Prověřit pochopení úkolu a nařídit zahájení jeho plnění.	Zpravidla s velitelem ZUO poletí důstojník chem. a žen. vojska, obsluha rádiové stanice a dozimetrista.
0,25 — 0,45		Přesunout se na letiště armádní spojovací letky. Při přesunu upřesnit důstojníku chemického vojska a ženistovi způsob průzkumu prostoru zasaženého nepřátelskými údery ZHN, prostoru zasažení ZUO a směrů jeho činnosti. Dohovořit součinnost s obsluhou vrtulníku. Po povolení startu vrtulníku hlásit na VS armády zahájení plnění úkolu.	
0,25 — 1,30		Přesun pozemního sledu skupiny řízení ZUO do prostoru soustředění jednotek ZUO. Po přesunu zjistí a hlásí na VS armády situaci v prostoru soustředění ZUO, organizuje spojení uvnitř ZUO, upřesní výkaz počtů osob a bojové techniky jednotek ZUO, organizuje zabezpečení bojové činnosti a učiní přípravná opatření k rychlému zasažení jednotek ZUO.	

Čas		Náplň činnosti velitele armádního ZUO	Poznámka
plán.	astr.		
0,45 — 1,30		Vzdušný průzkum prostoru zásahu ZUO. Nejdříve prozkoumat prostor soustředění ZUO a osy přesunu jednotek do prostoru zasazení ZUO. Dále prozkoumat centra (epicentra) jaderných úderů. Zjistit skutečnou radiační situaci na směrech činnosti ZUO, rozsah požárů, závalů a nejvýhodnější směry zasazení jednotek ZUO. Výsledky průzkumu zakreslit do pracovní mapy velitele ZUO. Připravit si podklady pro vydání bojového rozkazu jednotkám ZUO. Podle možnosti, při průzkumu pásma činnosti, navázat spojení se štábem svazku, v jehož prospěch má ZUO působit a informovat jej o způsobu použití ZUO.	
1,30 — 1,45		Sloučit skupinu řízení ZUO (pozemní se vzdušnou). Převzít velení ZUO a hlásit na VS armády soustředění jednotek ZUO, dokončení průzkumu prostoru činnosti ZUO a zámýsl plnění úkolu.	
1,45 — 1,55		Dokončit zpracování bojového rozkazu velitele ZUO. Nařídit soustředění jednotek ZUO.	Použit formalizovaného dokumentu
1,55 — 2,10		Vydat velitelům jednotek ZUO bojový rozkaz k odstranění následků nepřátelských jaderných úderů.	
2,10 — 2,55		Provéřít pochopení úkolu a organizovat součinnost po jednotlivých směrech činnosti ZUO.	
do 2,25		Řídit zasazení ZUO a plnění záchranných a uvolňovacích prací. Průběžně vést pracovní mapu velitele ZUO. Udržovat součinnost se štábem svazku, v jehož prospěch ZUO působí. Informovat jej o stavu postupu ZUO a předávat mu vyproštěné bojeschopné vojáky, techniku a materiál. Řídit formování smíšeného odřadu (bylo-li nařízeno jej vytvářet). Prostřednictvím velitelů jednotek dbát, aby jednotky dodržovaly režim práce v zamořených prostorech, vedly dozimetrickou kontrolu a plnily stanovená bezpečnostní opatření. V nařízených termínech podávat hlášení na VS armády.	

ZUO na stupni	Možnosti ZUO v odstraňování následků nepřátelských jaderných úderů
útvár	ZUO může současně odstranit následky po jednom jaderném úderu střední ráže
brigáda	
vševojsková divize	Divizní ZUO může současně odstraňovat následky po dvou jaderných úderech střední ráže
vševojsková armáda (ZUO plánovaný ve prospěch vševojskové divize)	Armádní ZUO může současně odstraňovat následky po třech jaderných úderech střední ráže

Pořadí zařazení jednotek základního jádra ZUO, zdravotnických jednotek a jednotek tankové automobilní služby je závislé především na stupni ničení. V místech lehkého a středního poškození zpravidla postupují (jako další jednotky) část zdravotnických jednotek, základní jádro ZUO a pak jednotky tankové automobilní služby. Do míst těžkého poškození jdou za ženijními jednotkami jednotky tankové automobilní služby, dále část zdravotnických jednotek a pak základní jádro ZUO. Tato sestava ZUO zrychluje vyproštění osob a poskytnutí jim zdravotnické pomoci.

Záď proudu ZUO tvoří: jednotka speciální očišty, která bude rozvinovat MSO; zbytek zdravotnických jednotek, které rozvinují obvažiště a týlová skupina ZUO, která rozvíjí prostor pro formování smíšeného odřadu (v případě, že bylo nařízeno smíšený odřad vytvořit). Tyto jednotky se zpravidla přesunují po samostatné ose přímo z prostoru soustředění do míst, kde se mají rozvinout.

Postup při odstraňování následků nepřátelských jaderných úderů je stanoven v předpí e VŠEVOJSK-2-1, čl. 72–83 a v odborných předpisech speciálních druhů vojsk a služeb. Proto tuto problematiku neřešíme.

Při odstraňování následků nepřátelských jaderných úderů je třeba věnovat největší pozornost především záchraně lidských životů. Tomuto úkolu ZUO podřizuje veškerou činnost.

Praktické poznatky z použití ZUO potvrzují, že při dobré připravenosti velitele a jednotek ZUO lze v krátké době splnit náročné úkoly při odstranění následků nepřátelských jaderných úderů. Přitom je též **důležitá aktivní činnost zasažených jednotek**. Jde zejména o využití lehce raněných a bojeschopných vojáků k poskytnutí pomoci těžce zasaženým, jejich vynesení z míst požárů a realizaci opatření pro pobyt v zamořeném prostoru. Do příjezdu ZUO plní tito vojáci nesmírně důležité úkoly a v řadě případů rozhodují o účinnosti dalších záchranných prací.

Zvláštní pozornost musíme věnovat též zvládnutí psychologického stavu u zasažených jednotek i jednotek záchranných. V politické práci je třeba se zejména zaměřit na jednotky, kterým byla poskytnuta pomoc a připravují se k plnění dalších úkolů a dále na jednotky ZUO.

V neposlední míře je nutné, aby v prostoru zásahu ZUO bylo organizováno zabezpečení bojové činnosti a byla přísně dodržována bezpečnostní a režimová opatření.